

PROJECTE LINGÜÍSTIC IES SON RULLAN

1. MARC LEGAL
2. OBJECTIUS DEL PROJECTE
3. OBJECTIUS GENERALS
4. OBJECTIUS ESPECÍFICS
5. EL CATALÀ COM A LLENGUA VEHICULAR DE L'ENSENYAMENT
6. EL CATALÀ LLENGUA ADMINISTRATIVA I DE RELACIÓ.
7. EL PALIC. PLA D'ACOLLIDA LINGÜÍSTICA I CULTURAL.
8. ANÀLISI SOCIOLINGÜÍSTICA DE L'IES SON RULLAN.

1. MARC LEGAL.

. Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.

.Llei 3/1986, de 29 d'Abril. De normalització lingüística a les Illes Balears, BOCAIB núm. 15, 20.05.86. Correcció d'errates, BOCAIB núm. 16, 30.05.86.

.Decret 92/1997, de 4 Juliol, que regula l'ús de l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les illes Balears, en els centres docents no universitaris de les illes Balears, BOCAIB núm. 89, 17.07.97.

.Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports, de dia 12 de maig del 1998, per la qual es regulen els usos de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, BOCAIB núm. 69, 25.05.1998.

.Decret 125/2000, de 8 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'Educació Infantil, l'Educació Primària, i l'Educació Secundària Obligatoria a les illes Balears.

2. OBJECTIUS DEL PROJECTE.

El projecte lingüístic de l'IES Son Rullan es basa per tant en aquests preceptes legals i té com a fita fonamental aconseguir que l'alumnat acabi el seu ensenyament obligatori i postobligatori amb un grau de coneixement suficient en les dues llengües oficials de la nostra comunitat, tant a nivell oral com a nivell escrit.

El projecte lingüístic està en concordança, com ja s'ha dit, amb la Llei de Normalització Lingüística del 1986, la qual proclama entre els seus objectius la necessitat d'assegurar el coneixement i l'ús progressiu de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament. Aquesta llei marca clarament quin és l'objectiu que el sistema educatiu de les illes ha d'assolir obligatòriament en relació a les dues llengües oficials de la nostra comunitat en afirmar a l'article 20.1:

"El govern ha adoptat les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament la llengua catalana al final del període d'escolaritat obligatòria".

D'acord amb el compromís amb aquesta llei, aquest projecte lingüístic es planteja l'objectiu del domini de les dues llengües per part de l'alumnat.

En la primera versió del projecte es plantejava, seguint la llei, la implantació progressiva de l'ensenyament en llengua catalana i el seu ús com a llengua vehicular de l'ensenyament, i com a llengua vehicular de centre. En aquest sentit, i com ens indiquen les enquestes que anualment es realitzen, la llengua catalana ja és la llengua bàsica de l'ensenyament en l'actualitat. A nivell de centre queden uns serrells que s'haurien d'acabar de concretar, i és

objectiu de la Comissió Lingüística vetllar pel seu definitiu compliment. També, la Comissió de Coordinació Pedagògica, com a supervisora del Projecte Curricular de Centre, ha de fer-se seves les aportacions generals del PLC incardinat al PCC, i encarregar-se que es duguin a terme.

3. OBJECTIUS GENERALS

1. Capacitar l'alumnat en el coneixement i ús correcte i adequat de les llengües catalana i castellana, tant a nivell oral com a nivell escrit. L'objectiu ha d'estar consolidat al final del període d'escolaritat obligatòria.
2. Garantir el dret a l'ensenyament i a l'ús del català a tots els membres de la comunitat escolar.
3. Usar la llengua catalana com a llengua vehicular en el centre, tant en les actuacions internes com en les externes i en les actuacions i documents administratius i fer del català la llengua ambiental del centre.
4. Aconseguir que tots els professors de l'Institut dominin oralment i per escrit les dues llengües oficials de la nostra comunitat i garantir que el professorat que s'incorpori al centre també tenguí aquesta competència lingüística.
5. Desvetllar la consciència d'ús lingüístic dels membres de la comunitat escolar i promoure un procés de canvi dels seus comportaments lingüístics favorables a l'ús del català.
6. Adoptar un criteri general de discriminació positiva respecte del català en la presa de decisions que afectin l'ús de les llengües a diferents àmbits tenint en que és la llengua que parteix d'una situació desfavorida històricament.

3. OBJECTIUS ESPECÍFICS.

1. Emprar el català com a llengua vehicular, és a dir, serà la llengua a usar pel professorat, alumnat, personal no docent, en els llibres de text, materials complementaris, etc.
2. Dotar els departaments i les aules dels recursos necessaris que possibilitin la Normalització Lingüística.
4. Atendre les necessitats lingüístiques de l'alumnat d'incorporació tardana, en especial, l'alumnat castellanoparlant acabat d'arribar a la Comunitat Autònoma i sense coneixements previs de la llengua catalana. Ja sigui a través d'adaptacions, suport, etc.
5. Potenciar que la llengua habitual en tot tipus de reunió al centre sigui la llengua catalana.
6. Procurar que tot el personal no docent del centre entengui la llengua catalana, i no tenguí cap problema a l'hora d'interpretar comunicacions orals i escrites en aquesta llengua.
7. Vetllar perquè cada any la biblioteca adquireixi com a mínim un 50% d'ítems en català.
8. Sensibilitzar els pares, les mares i l'alumnat sobre la necessitat d'una Normalització Lingüística.
9. Fer entendre a tots els membres de la comunitat educativa, professorat, alumnat, pares i mares, personal no docent, etc., que el domini i l'ús

de la llengua pròpia de la Comunitat Autònoma, el català, és una mostra d'integració i d'estima de la dita Comunitat.

10. Posar en funcionament totes els elements de suport lingüístic de què disposi el centre.
11. Fer esforços perquè el català sigui la llengua auxiliar o llengua pont en l'aprenentatge de llengües. Amb el benentès que amb l'aprenentatge avançat aquestes llengües s'han d'ensenyar sense aquestes llengües pont.
12. Utilitzar el català en les comunicacions orals fora de l'horari lectiu i acadèmic (esplais) dins del recinte escolar.
13. Fomentar les comunicacions amb els centres propers (tant de secundària com de primària), per tal de reforçar el fet que la llengua catalana sigui efectivament la llengua vehicular de l'ensenyança i dels centres. I especialment coordinar-se amb els centres adscrits per tal d'unificar criteris en qüestions de tractament de llengües.
14. Utilitzar habitualment el català com a llengua de relació en la docència, dins i fora de l'aula.
15. Establir amb el departament d'extraescolars un mínim d'activitats anuals encaminades a fomentar l'ús de la llengua catalana i de la cultura autòctona.
16. Afavorir el desenrotllament del CIL (Currículum integrat de llengües) entre els departaments de llengua catalana i llengua castellana.
17. Avaluar regularment el procés de normalització lingüística del Centre.
18. Establir contacte amb l'administració perquè col·labori i possibiliti la Normalització.

6. EL CATALÀ COM A LLENGUA VEHICULAR DE L'ENSENYAMENT.

Seguint aquest dictat, en el nostre institut se segueix la norma de superar el 50% d'ús d'assignatures impartides en català en tots els nivells, a l'ESO, Batxillerat, i cicles formatius. Ens podem trobar en casos d'anys que aquest 50% és superat amb escreix i d'altres que només ho és mínimament. Amb la plantilla de professors més o menys estable com tenim és difícil, tanmateix, que mai es pugui baixar d'aquest percentatge.

En principi seguim la norma per la qual certs departaments com els de Ciències Socials i Biologia usaran només la llengua catalana a tots els nivells, i a partir d'aquí es garanteix que a cada curs s'hi afegixin altres assignatures fins a superar el 50 %. El centre és responsable de garantir aquest mínim d'assignatures catalogades d'ensenyament en català.

Ja en el curs 2001-2002 es va arribar a utilitzar el català com a llengua vehicular a la meitat del còmput horari en cada un dels distints nivells de l'ESO, i als cursos de Batxiller. Actualment també s'ha assolit aquest objectiu en els cursos dels Cicles Formatius. Els percentatges actuals han augmentat i segurament estam, *grosso modo*, sobre el 65%. La disponibilitat del professorat, però, pot variar d'any en any, depenent del personal que ens envii la conselleria. I per bé que tot el professorat novell arriba en teoria reciclat, el centre ha de mirar d'aconseguir que cada any el professorat novell compleixi les expectatives que cada departament reclama: garantir la competència en català del professorat que s'incorpori al centre.

El nostre institut i tots els seus equips educatius s'han de responsabilitzar del que significa que la llengua catalana sigui la llengua vehicular de l'ensenyament, i han de vetllar per garantir el dret a l'ensenyament i a l'ús del català a tots els membres de la comunitat escolar.

7. EL CATALÀ LLENGUA ADMINISTRATIVA I DE RELACIÓ.

Administratiu. Actualment tota la documentació del centre es fa en català: comunicació entre els professors, personal no docent, alumnes, organismes que entenguin la llengua catalana. Les comunicacions als pares d'alumnes es fan en català si en principi no plantegen cap dificultat de comprensió (butlletins de notes, circulars breus, etc.) i es lliuren en les dues llengües oficials si poden plantejar alguna dificultat de comprensió. Tot el personal no docent és capaç d'entendre la llengua catalana, i en el cas de l'administració de secretaria tot funciona en català.

Organitzatiu. Tota la retolació del centre és en català des del curs 2000/2001.

Biblioteca. La biblioteca té un fons aproximat de 12000 llibres i materials audiovisuals, dels quals entorn del 40 % està en català. És aquest un àmbit que s'haurà de vetllar per aconseguir-ne un ús més ample de la llengua catalana. El criteri de la qualitat de les publicacions, tanmateix, és el prioritari a l'hora d'adquirir qualsevol nou exemplar per a la biblioteca, a instàncies dels respectius departaments.

8. EL PALIC. PLA D'ACOLLIDA LINGÜÍSTICA I CULTURAL.

El PALIC va dirigit a alumnes immigrants procedents d'una altre sistema educatiu o sense escolarització prèvia, a alumnes procedents de la resta de l'Estat espanyol excepte les comunitats on el català és llengua oficial, i en casos excepcionals a alumnes amb dificultats concretes en l'aprenentatge lingüístic, encara que ja faci temps que visquin a Mallorca. La finalitat del PALIC és la de proporcionar elements lingüístics i culturals que permetin inserir-se en el sistema educatiu i en la societat a la qual arriben. No cal dir que apostam per l'intercanvi cultural, la participació i la igualtat de cara a una desitjable cohesió social.

Convindria que féssim esment del fet que els grups de PALIC són de moment molt reduïts, i això ens distancia de casos d'altres centres en què la situació és més complexa donat l'elevat nombre d'alumnes que estan inclosos en aquests cursos.

El PALIC funciona en petits grups d'alumnes immigrants i té com a objectiu acrixer la competència comunicativa d'aquests alumnes per tal de poder integrar-los com més aviat millor a un grup-classe. Els alumnes aprenen nocions bàsiques de llengua catalana i llengua castellana i s'intenta que la seva eficiència comunicativa vagi augmentant dia a dia. La distribució d'hores en les dues llengües oficials de la nostra comunitat varia. En principi fan més hores en català, 9 hores més les 3 hores de l'assignatura de Llengua catalana i 6 hores de castellà. El domini de les llengües catalana i castellana és per tant la base del PALIC, tenint en compte que l'aprenentatge oral del castellà l'adquireixen d'una manera molt més ràpida i senzilla per les facilitats que proporciona l'entorn escolar i extraescolar. Raó per la qual també les hores de català són en principi més nombroses. El bilingüisme equilibrat o simètric que necessitaran per tal de tenir èxit en l'ensenyança és per tant l'objectiu prioritari a assolir, ja que hauran de fer front a un sistema com el nostre en què és necessari el domini de les dues llengües oficials de la comunitat, que paritàriament es distribueixen l'horari curricular de tota l'ensenyança.

Hauríem de dir que el sistema que utilitzam és el de fer una sèrie d'hores exclusivament de PALIC: hores de classe de llengua catalana i de cultura de la comunitat, i hores de llengua castellana. Els alumnes assisteixen a un nombre determinat de classes: dibuix, educació física, etc. El sistema que hem triat és el de dividir l'horari aproximadament de meitat d'hores de PALIC i l'altra meitat d'hores compartides amb el grup-classe.

Una qüestió associada al PALIC és el cas de les dificultats econòmiques d'algun membre de l'alumnat. Tenim pensat crear una espècie de fons de llibres per als alumnes que no disposen de poder adquisitiu per comprar-se ni els llibres de curs ni els llibres de lectura obligatòria.

L'altra qüestió és el possible fracàs escolar. No ens enganam a l'hora de concebre expectatives per a l'alumnat. Tots sabem que l'índex de fracàs escolar entre la població immigrada és el doble que el de la població autòctona. Com amb la resta de l'alumnat se sap que n'hi ha que acabaran l'ESO i d'altres que no; uns iniciaran el batxiller i pot ser l'acabin i d'altres el deixaran en veure les dificultats creixents amb què toparan. Ara bé, aquests

alumnes, un cop acabat el curs d'acollida i integrats dins d'un grup-classe han d'afrontar reptes cognitius més elevats, i sembla que els més joves tenen més possibilitats de sortir-se'n que no els majors. Però bé, no necessàriament l'objectiu a assolir ha de ser necessàriament acabar el batxiller, la integració a la comunitat i la capacitat de comunicar-se són els objectius bàsics. Segurament l'objectiu més important hauria de ser infondre en aquests alumnes sentiments d'esforç i responsabilitat.

9. ANÀLISI SOCIOLINGÜÍSTICA DE L'IES SON RULLAN.

El nostre institut està format per una majoria elevada d'alumnes que tenen com a llengua habitual a casa el castellà, igualment la majoria d'alumnes utilitzen aquesta llengua en les seves relacions espontànies amb els companys, i en les consultes al professorat. La intenció del projecte lingüístic ha de ser forçosament tractar de compensar aquesta tendència amb l'afavoriment de l'ús del català tant a nivell col·loquial com la seva potenciació a nivell formal. Pel que fa a aquests aspectes tenim fetes unes enquestes (a tot el professorat del centres) que es repeteixen cada any i que enguany han donat els següents resultats:

La dada més destriable sobre tot el conjunt deu ser segurament el fet de l'ús reduït de la llengua catalana de l'alumnat de 2n de Batxillerat a l'hora de realitzar els exàmens. En un curs només realitzen en català els exàmens de l'assignatura de llengua catalana. Essent-ne el total d'ús a tots els 2ns de batxiller el 24 %. Contrastant així amb l'alumnat de 1r d'ESO on els percentatges d'ús de català als exàmens són quantitativament molt més elevats (45 %). En els dos extrems d'edat tenim, en conseqüència, la variable més important pel que fa a l'ús del català entre l'alumnat: dada positiva entre els més joves i no tan positiva entre els majors. La causa probable és la irregular implantació de l'ús normal del català en el transcurs dels anys d'ensenyament d'aquests alumnes que estan a punt d'acabar els seus estudis. De totes maneres el que realment importa és la tendència a un ús creixent de llengua catalana en els cursos d'ESO.

Vegem a manera de resum el resultat dels exàmens en català al nostre centre:

1r ESO: 45,6 %; 2n ESO: 39,7 %; 3r ESO: 48,4 %; 4t ESO: 46,2 %; 1r BAT: 33,3 %; 2n BAT: 24,4 %; Cicle Formatiu: 46,4 %

Igualment trobam el mateix percentatge de diferència entre ESO i batxiller pel que fa a les intervencions a classe de l'alumnat. Si bé, en aquest cas, el 1r de batxiller és més proper a la mitjana d'ESO: 1r ESO: 36,6 %; 2n ESO: 34,2 %; 3r ESO: 34,8 %; 4t ESO: 58,5 %; 1r BAT: 38,5 %; 2n BAT: 25,4 %; Cicle Formatiu: 50 %.

Un altre factor a destacar és l'elevat percentatge de llibres de text en català a ESO, contrastant amb el seu menor ús a batxiller. També s'hauria de destacar la bona voluntat de la majoria de professors a l'hora de fer ús del català, tant a l'hora dels exàmens com les intervencions a classe. No podem analitzar aquí si aquest ús és significativament important en certs casos: sabem que hi ha professors que usen indistintament castellà i català a les seves classes, com ells mateixos certifiquen. De moment no podem avaluar si és suficient o no l'ús de català que facin a una classe determinada, o si n'és un ús merament testimonial.

Un punt afegit és el de l'alumnat d'incorporació tardana, sobretot en el cas específic d'alumnat de fills de militars que gràcies a l'antic conveni MEC-Ministeri de Defensa tenen prioritat a l'hora de matricular-se al centre. En alguns casos d'incorporació tardana pot sorgir el problema d'haver de realitzar els habituals programes d'adaptació a un ensenyament que té com a llengua vehicular la llengua catalana. El PLC preveu, en aquests casos, les adaptacions curriculars i les classes de suport necessàries que siguin necessàries.